

dekében — mielőbb alkalmassá kell tenni arra, hogy a képzést teljes mértékben magukra vállalhassák.

Nem tartozik ugyan szorosan a témához, de nem zárna a kör, ha az alsó szintű szakképzésről szólóan nem érintenénk még egy kérdést. A legtökéletesebben megoldott intézményes képzés mellett is még hosszú évekig nagyon sok olyan munkásunk lesz, akit nem küldhetünk el hosszabb tanfolyamra, de napról napra kényes, fontos munkát bízunk rájuk. Elsősorban háztartást is vezető, szorgalmas női dolgozóinkra gondolok. Az ő munkájuk is fontos része termelő, fejlesztő tevékenységünknek. Nem szabad megfélemleni arról sem, hogy közülük is időben kioktassuk rövidebb helyi tanfolyamokon a legjobbakat az újabb és újabb ismeretekre és eljárásokra, és ha bizonyítványt nem is adhatunk nekik, ne fukarkodjunk velük szemben se a nagyon megérdemelt erkölcsi és anyagi elismeréssel.

Összefoglalóan: A rohamos műszaki fejlesztés előtt a fagazdaságban is szélesebbre kell tárnai az eddigieknél a kapukat. *A haladás legerősebb fékje a kellő szakképzettség hiánya.* A munkásainknak csak kis hányada rendelkezik szakképzettséggel. Alapvető feladat tehát a legszélesebb réteg képzettségének az emelése is. Az elmúlt 10 évben csak biztató kezdeményezések voltak. Az intézményes képzés hiányzott. Ma már rendelet szabályozza a betanított munkások képzését, ez azonban csak a kezdet. Sok nehéz problémát kell megoldanunk ezen a téren adósságaink felszámolására.

B. Varga: ПОДГОТОВКА ОБУЧЕННЫХ РАБОЧИХ В ДРЕВЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Malo u nas nadjezdy na to, chto by za korotkiy promezutok vremeni povysiti cisló kvalificirovannykh rabochikh, potomu neobxodimo sposobstvovat' podgotovke kvalificirovannykh rabochikh bolee nizkogo urovnya, imenno peredpodgotovke rabochikh v kvalificirovannykh rabochikh. V Matrin'skom leskhozé éto imelo znacitel'noe prošloe. Posle desyatiletnego obnaezhivaющego načala v 1970 g. postanovleniem ministra uregulirovana podgotovka obučennykh rabochikh. Vazhno, chto by éto priyalo bolee širokiy razmah.

Varga, B.: TRAINING OF SEMI-SKILLED FOREST WORKERS

We have not much hope to increase the number of our skilled forest workers in a short time. Therefore a lower grade of vocational training, the training of semi-skilled workers is to be promoted. This form of training has a rather long past in the State Forest Enterprise of Mátra. After the encouraging 10-year long start, a government decree regulated the training of semi-skilled workers in 1970. The realization of this decree should be given more impetus.

Gondolatok a fagazdasági szakember-képzésről

F I L A J Ó Z S E F

Az anyagi javak termelésében a társadalmi igények és a termelés színvonala folyamatosan szoros kölcsönhatásban van egymással. Ha adott időben a kölcsönhatás ereje „önerőből” nem képes egyensúlyt tartani, ellentmondás keletkezik, amit céltudatos „többlet”-erőfeszítéssel lehet megszüntetni.

Fagazdaságunk ma ilyen helyzetbe került. A fatermék iránti társadalmi igény mennyiségben s minőségben több, mint amennyit és amelyet az alkalmazott módon a rendelkezésre álló termelőerővel (köztük az emberrel) termelünk. Az e téren megbomlott egyensúlyt kell célravezetőbb termelés-műszaki fejlesztéssel helyreállítani és folyamatosan, tartósan fenntartani.

A fagazdaság termelés-műszaki fejlesztésének mai feladata tartalmában más mint korábban volt. A tartalmi változás lényegét a régi és mai termelési célkitűzések és körülmények eltéréseinek elemzésével tisztázhatjuk.

Húsz évig a faipar nélküli erdőgazdálkodásnak az volt a feladata, hogy a népgazdaság anyagi áldozatkészségét az élőfakészlet mennyiségi növelésére, szerkezeti megváltoztatására hasznosítsa. Közel megkétszereztük az élőfakész-

letet és az évi fahozadékot. Ez a mennyiség-növelési, részben minőség-javító feladat a hagyományos, nagyrészt kézi termelési eszközökkel, bővebben rendelkezésre álló szak- és alkalmi munkaerővel megvalósítható volt. A feladathoz szükséges felkészültség, irányító, szervező szakember már korábban is rendelkezésre állt, illetve folyamatosan biztosítható volt. Ugyanígy rendelkezésünkre állt a szükséges számú földműveléshez, egyszerű erdei munkához, kézi földművelő és fatermelő eszközökhöz értő fizikai dolgozói létszám is. A fejlesztési teendőket ez időben alaposabb fatermesztéstani, munkaszervezési ismeretek, a korábbinál mennyiségileg nagyobb mértékek alkalmazása jelentette.

Termelési nehézségeink a társadalom szerkezetének előnyös változásaival, a szocialista életkörülmények kialakításával arányosan, illetve ma már progresszíven növekednek, mert a termelési eszközeinket, termelési technológiánkat, munkaszervezési módszereinket az elmúlt évtizedekben alig változtattuk, illetve e téren a szükséges mértékben nem korszerűsítettük.

Az eddigi eredményeinkre épül az erdőgazdálkodást és elsődleges fafeldolgozást is magában foglaló fagazdasági szervezet jövőbeli termelési feladata. A lehetőség mértékéig ki kell termelnünk, fel kell dolgoznunk az 1950. évihez viszonyítva kétszeres mennyiségű fatömeget; s az elért színvonalon és dinamikával, de eredményességben hatékonyabban kell az élőfatermesztést bővíteni. Ha figyelembe vesszük, hogy a korszerűtlen termelési módszereink miatt korábbi, egysíkúbb feladatainkban is elmaradtunk a lehetőségeinktől, érzékelhető, hogy a mennyiségileg több, szerkezetében bonyolultabb, összetettebb feladatot csak ennek megfelelő tartalmú műszaki-fejlesztési koncepcióval valósíthatjuk meg. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a felismert fejlesztéshez új eszközökre, technológiákra, termelési szervezetre stb. van szükség. A két időszak közötti fejlesztési programok között az alapvető különbség abban van, hogy amíg korábban a program végrehajtásához szükséges ember *elegendő ismeretanyaggal* és létszámmal rendelkezésre állt, addig a mai fejlesztési programokhoz, annak bonyolultabb tartalma miatt olyan ismeretanyagra van szüksége a feladathoz mérten aránytalanul kevesebb számú irányító, szervező és végrehajtó embereknek, amit még ezután kell megtanulniok. Érzékelhető, hogy a ma és a jövő műszaki-fejlesztési feladata folyamatának minden fázisában az ember a központi elem, aki aszerint, hogy a fejlesztési-termelési folyamatból reá eső részt mennyire érti és képes elvégezni, a termelés-fejlesztés hatékonyságát meghatározza.

Az embernek, mint a fejlesztés végrehajtójának, képességeit megfelelő szak-képesséssel lehet kifejleszteni.

Közismert, hogy fagazdaságunk termelés-bővítésének egyik alap-problémája a munkaerőhelyzet. Munkaerő helyzetünk szoros összefüggésben van a mezőgazdaság munkaerő helyzetével, mert utánpótlási bázisunk azonos.

Évtizedes állandó irányzat világviszonylatban is az, hogy a munkaerő a mezőgazdaságból kiáramlik. A mezőgazdasági keresők száma szoros kapcsolatban van a nemzetgazdaság fejlettségével, az 1 főre eső nemzeti jövedelemmel. A nemzetközi összehasonlítás alapján 1985-re hazánk nemzeti jövedelem termelésének szerkezetében, a teljes mezőgazdaságot (benne az erdészetet) figyelembevételével, 11–12%-os kereső arány tartozik. A csökkenést az okozza, hogy a technikai haladás meg nem állítható folyamat.

A mezőgazdaság létszámalakulásának képét az 1. táblázat mutatja.

Számítások szerint a kiesés alkalmi, női munkaerővel nem pótolható.

Az erdészet helyzete ezen belül súlyosabb, mert egyes ágazatainak munkafeltételei rosszabbak a mezőgazdaság munkakörülményeinél (2. táblázat).

1. táblázat

	Kereső lét- számcsökkenés	Ifjúsági mun- kába lépés	Csökkenés
	ezer fő		
1971—75 évek között	—150	+129	— 21
1976—80 évek között	—150	+117	— 33
1980—85 évek között	—170	+ 57	—113

2. táblázat

Igen nehéz munka, rossz munkakörülmények, utánpótlás már ma sincs	Közepes nehézségű munka, mezőgazdasággal azonos munkakörülmények	Egyéb ágazatokhoz hasonlítva jobb munkakörülmények
Az összes foglalkoztatottak %-a		
Erdőművelésben (hegyvidéki kézi talaj előkészítés stb.) 11,6	26,5	—
Fahasználatban 27,5		
Fogatüzem 6,1		
Fagyártmány 6,8		
Melléküzem	4,2	
Gazd. ált.	7,4	
Beruházás		3,1
Erdei vasút		6,8
Műhelyek, gépek		
Összes 52,0	38,1	9,9 = 100%

Ha összes feladatainkból kiemeljük a fahasználatot, munkaerő helyzetünket és feladatainkat e téren elemezzük, az összehasonlító arányaink (3. táblázat).

3. táblázat

	Egység	1950	1960	1970	1975
		év			
Bruttó fakitermelés .	1000 m ³	2 640	3 079	4 378	4820
Nettó fakitermelés .	1000 m ³	2 329	2 787	3 655	4015
Vastagfa kitermelés	1000 m ³	1 793	2 315	3 368	3700
Létszám (rendelkezésre áll)	fő	16 237	12 424	10 482	8500
1 m ³ vastagfára eső óra szükséglet munka fedezet ...			15,3	7,46	4,83

Ahhoz, hogy 5 év alatt 10⁰/₀-kal növelt fatömeget, 19⁰/₀-kal csökkent létszámmal végrehajthassuk, a termelékenységnek a következőképpen kell alakulnia:

1960	100 ⁰ / ₀
1965	134 ⁰ / ₀
1970	207 ⁰ / ₀
1975	317 ⁰ / ₀

Ez csak úgy lehetséges, ha a fakitermelés gépesítettségét a 4. táblázat szerint növeljük.

	Gépesítettség mértéke %-ban	
	1970. évi tény	1975. évi tervezett
Fakitermelés	92	96
Közelítés.....	18	45
Kiszállítás	80	95
Szállítás	100	100
Rakodás	11	70
Kérgezés	18	85

Megjegyezzük, hogy a fakitermelési technológián belül a „szálfás” termelést a mai 1,7⁰/₀-ról, az összes fatömeg 37,6⁰/₀-ára kell korszerű technikai eszközökkel alkalmazni.

Számításaink szerint ahhoz, hogy a létszámcsökkenéssel egyidejűleg mennyiségileg növekvő fakitermelést végrehajthassuk, a nettó értékben 483 millió Ft-ot érő gépparkunkat 5 év alatt 353 millió Ft értékű géppel bővíteni kell. Közben a meglévő gépparkból mintegy 330 millió Ft értékű gépet — azok elhasználandó állapota, korszerűtlen konstrukciója miatt — ki kell cserélni. A IV. ötéves terv időszakában a fakitermelési lehetőség — egyszersmind kötelezettség — teljesítéséhez „a szinttartó” 330 millió Ft gépbeszerzéssel együtt, 683 millió Ft értékű gépet kell vásároljunk, illetve 836 millió Ft értékű gépparkot kell hatékonyan üzemeltetnünk, szakszerűen karbantartanunk.

A fagazdaság teendőinek köréből az előző néhány számadattal — az egyik alaptévékenységnek — a feladatok összességén belül 25—27⁰/₀-ot kitevő fakitermelésnek a helyzetét jellemeztem. Az élőfa-termesztés, fafeldolgozás terén megoldandó feladatok sem egyszerűbbek, könnyebbek. Ezekben az ágazatokban is az a jellemző, hogy csökkenő létszámmal, az eddiginél mennyiségileg több, minőségileg jelentősebb, szakismeretigényesebb termelési feladatot kell teljesíteni.

Ha létszámcsökkenésünk évi aránya az eddigi évi csökkenési ütemet nem haladja meg, 1975-re az elsődleges fafeldolgozással együtt a mai mintegy 45 ezer fővel szemben 38 ezer fizikai dolgozóra számíthatunk. Ebből a létszám-ból számításom szerint mintegy 9000—10 000 fő olyan erdőgazdasági szakmunkásra van szükség, akik az erdő- és fagazdaságok vertikális termelésében alkalmazott gépek üzemeltetésére, ezekkel jó minőségi munka elvégzésére képesek. Ezt a szakmunkás létszámot kell kiegészítse mintegy 20 000 fős betanított szakmunkás létszám és mintegy 8000 fő segédmunkás.

A munkaerőért folyó ágazati versenyben sok feltételt kell ahhoz teljesítenünk, hogy létszámhelyzetünk ne legyen rosszabb az előirányozottnál. Közismert, hogy ma szinte alig van fiatal fizikai dolgozó. Egy „próbateres” felmérés szerint az erdő- és fagazdaságokban ma foglalkoztatott fizikai dolgozónak 19⁰/₀-a 30 éven aluli, 34⁰/₀-a 31—40 év közötti, 29⁰/₀-a 41—50 év közötti és 18⁰/₀-a 51 éven felüli.

Adott szakma vitalitását, fejlődőképességét az határozza meg, hogy a népgazdaságon belül milyen fejlesztési célokat kell megvalósítania. Ez a szerep és cél határozza meg a dolgozók társadalmi megbecsülését és ennek révén a vonzást erejét. A szakmán belül a különböző szinteken dolgozó rétegek ambícióját, aktivitását az befolyásolja, hogy munkaterületükön az erkölcsi és anyagi érvényesülés lehetőségei milyenek.

Bár a beavatottak előtt közismert, de társadalmi méretekben kevésbé, hogy a népgazdaságon belül az erdő- és fagazdálkodás előtt a távlati tervek szerint

is van fejlődési lehetőség. Ezek a tervek erdőterület-növekedést, fafeldolgozóipar fejlesztést és a termelési módszereket illetően jelentős termelés-technikai fejlesztést irányoznak elő. Az erdő- és fagazdálkodás mai, periférikus helyzete miatt mégsem vonzó munkaterület a fiatalság számára. A munkakörülmények nehézségi foka, a kereseti egyenlőtlenség, a technikai ellátottság alacsony színvonala, egyes dolgozó rétegeknek alacsony jövedelmi szintje és a szakma általános társadalmi megbecsülési szintje okozza ezt. A termelési és munkakörülményeket illető tényleges hátrányoknak a vállalatok által történő megszüntetése mellett, az ágazat jelentőségével, népgazdasági célokkal reálisan számoló propaganda volna szükséges, elsősorban a fiatalság körében, szakmánk népszerűsítése céljából. Ez az aktívabb propaganda az ágazat népgazdasági jelentőségét, mai és jövőbeli lehetőségeit, a termelés-technikai fejlesztésének programját, a szakoktatás módját és tartalmát ismertetné, foglalná össze.

Az erdő- és fagazdaságok fejlődőképességét a köztudatban a mai helyzet nem bizonyítja, mert dolgozó rétegeinek egzisztenciális helyzete is ellentmondásos. A termelés organizációjában szervezeten is intézményesebb lehetőséget kellene arra biztosítani, hogy az alacsonyabb szakképzettségű dolgozók legkiválóbbjai, magasabb munkakörre képesített dolgozók számára fenntartott munkakörökben is foglalkoztathatók legyenek. Ez tenné lehetővé, hogy szakterületünkre, különösen fizikai dolgozókból, nemcsak átlag alatti értelmi- és munkaképességi színvonalú utánpótlás jelentkezne. A 8 általános iskolát végzett falusi fiatalság világról alkotott képe, életszemlélete már magában foglalja a termelés-technikai eszközök ismeretét, a munkahellyel szemben támasztott igényeket és jogokat. Ha ezeknek érvényesülését egy szakma munkakörülményeiben nem látja biztosítottnak, kézenfekvő, hogy az általános társadalmi és technikai műveltségéből kialakított szemlélete szerint olyan szakmát választ, ahol ezeknek az elképzeléseinek, ambícióinak az érvényesítésére garanciát lát. Nem halasztható tovább, hogy szakmunkásainkat erdészeti és faipari gépkezelőkké képezzük, minden dolgozónknak jó munkahelyi közérzetet teremtsünk, termelésünk részévé váljék a tudományos technikai forradalom folyamatának.

Az erdő- és faipari mérnökképzés tartalmi igényeit általában így lehetne megfogalmazni: olyan mérnökökre van szükség, akik

- a) a termelési fejlesztésének időszerűségét, szükségességét felismerik;
- b) a munka tárgyát minden vonatkozásban és kölcsönhatásában alaposan ismerik;
- c) a fejlesztés célját és ennek elérési módját, várható kihatásait meg tudják határozni, tervezni.

Az erdő- és faipari technikusokkal szemben pedig a következő igényeket lehet támasztani: olyan technikusok kellene, akik

- a) a kitűzött célt, a hozzávezető út terveit megértik,
- b) a termelési adottságokat, a rendelkezésre bocsátott termelőeszközöket az emberi tevékenységgel termelési folyamatba szinkronizálni, megszervezni képesek,
- c) a munka tárgyát, az eszközök hatékony üzemeltetésének feltételeit ismerik,
- d) a munkahelyen jó légkört biztosítanak az eszközöket üzemeltető munkásoknak, s a produktivitásra serkentő jó közérzetüket állandósítják.

A szakmunkásokkal szemben támasztandó követelmények közé, ami a tanítási anyag, a tanítási mód és idő tartalmát és mértékét megszabja, a következő legfontosabb teendő és igények sorolhatók:

A termelőeszközöket hatékonyan működtetni, ezekkel minőségi munkát végezni az tud, aki az elvégzendő munka műveleti elemeit, minőségi követelmé-

nyeit, a termeléshez használt termelőeszközök szerkezetét, optimális üzemeltetési feltételeit és teljesítőképességét ismeri. Az eszközök elemi karbantartását, javítását képes elvégezni.

A szakmunkást — a termelési folyamatok művelet-tömege miatt — segíteni kell egyes részműveletek végzésével arra a műveletre speciálisan betanított munkásnak. Ezeknek a számarányát, speciális képzésüknek a tartalmát a helyi konkrét adottságok határozzák meg. Az ilyen munkát végzők foglalkoztatásuk a betanított munkások kategóriájába.

Még néhány gondolat a szakmai képzés tartalmi reformjához

Szakmunkások

Az erdei szakmunkások képzése nem felel meg a gyakorlati igényeknek. Tananyagukban mérnöki, technikus elméleti ismeretanyagok is szerepelnek, de a termelő munka elméleti és gyakorlati követelményeinek megismertetése szinte teljesen hiányzik. Speciális kiképzést kapnak a motorfűrész termelésből és ezen belül is a motorfűrész kezelésből.

Ez a szakmunkás létszám az erdő- és fagazdaságok teljes vertikumában alkalmazható univerzális és speciális termelő gépeket és ezek adaptereit kiszolgáló, illetve üzemeltető dolgozó kellene legyen, s ezért a szakmunkásképzés tartalmát is ennek az igénynek a jegyében kellene átalakítani. A mai szakmunkásképzés tananyaga aránytalanul sok szakmai, elméleti ismeretanyagot tartalmaz, ahelyett, hogy az erdő- és fagazdálkodásban ma és a közeli jövőben alkalmazásra kerülő technikát, technika kezelését, ezekkel az eszközökkel a legcélszerűbb termelési technológiát és a végzendő munka minőségi feltételeit tanítanák, az egész képzési időn belül legalább annak egyharmada mértékéig üzemi gyakorló területeken.

A mai szakmunkások teljesen járatlanok az elemi fatechnológiai megmunkálási módszerekben, azokat sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem ismerik, de azokat az eszközöket sem, amivel az erdő- és fagazdaságok ma az elsődleges fafeldolgozást végzik.

Különösen hiányos a termelő munka végzési készségüknek a szintje. Ez abból folyik, hogy részben felvételük előtt nincs egy képesség-, fizikai- és egészség-állapot vizsgálat, ami a későbbi csalódások okait részben kölcsönösen kiszűrné másrészt, hogy az elméleti kiképzésükkel párhuzamosan nem történik megfelelő arányban a termelőeszközökkel történő tényleges termelőmunka gyakorlása. Az országban sok olyan üzem kellene kijelölni, ahol a szakmunkások a megismert termelőeszközökkel, gyakorlati művezetők irányítása alatt, ténylegesen gyakorolnák a termelő munkát, s ez maga szelektálná a fizikai, szellemi képességeik szerint az embereket, s nem akkor derülne ki, hogy a végzett szakmunkás valamilyen erdei munkára alkati vagy hajlami okokból nem alkalmas, mikor már tízezreket ráköltünk és csalódott embereket neveltünk.

Technikusok

A szakközépiskolák szakmai tananyagát, oktatási metodikáját nem ismerem olyan alaposan, hogy erről érdemleges véleményt nyilvánítsak. Miután ez az iskolatípus váltotta fel a technikumokat, vélelmezhető, hogy a gyakorlati munkában mutatkozó szelekció révén művezetésre nagyobb számban alkalmasabb technikusokat nyerünk, mint a korábbi iskolatípusból. A technikusképzésnél különösen az elemi gazdaságtan és üzemszervezéstan alaposabb, elmélyültebb oktatását tartom szükségesnek, mert ezen a dolgozó rétegen múlik a termelés hatékonyságának a jövőbeli dinamikája, mint ahogy az elmúlt időszakban az ilyen irányú elégtelen felkészültségen bukott meg minden fejlesztő, racionalizáló elgondolás.

Erdő- és faipari mérnökök

A mérnökök vonatkozásában elégtelennek tartom a tanult szaktárgyak szintetizálását jelentő üzemgazdasági, közgazdasági felkészültségüket. Az előbbi pontban vázolt okok egyik forrása is az, hogy a gyakorlati élet a mérnököktől közgazdasági, üzemszervezési, erdőgazdaságtani, szociológiai, ergonómiai ismereteket és ilyen készséget kíván. Az oklevelet nyert mérnök a gyakorlati életben először találkozik ilyen igényekkel és fogyatékos ilyen tartalmú előképzettsége révén nem bír ezekkel a követelményekkel megbirkózni, ön maga is, környezete is rossz közérzetűvé válik.

*

Mind a szakmunkások, mind a technikusok, mind a mérnökök tekintetében a tudományos technikai forradalom gyors elterjedése miatt olyan nagy ismeretanyagot kellene rövid idő alatt ezekkel a kategóriákkal megtanítani, ami sem időben, sem egy fiatalember értelmi felfogóképességével nem arányos. Ezért mulhatatlanul olyan oktatási rendszerre kell áttérni, amelynek keretében a tudnivalót alapképzésre és továbbképzési anyagra kell felbontani. Az alapképzés keretében a szakma komplex ismertetését, annak a megfelelő szinttel arányos elméleti részét, gyakorlati érzékeltetését kellene megtanítani és a továbbképzés keretében a rövid ideig tartó, speciális továbbképzéseknek a szerteágazó hálózatát kellene kialakítani. Az alapfokú szakoktatás tartalma annak a funkciónak a megismertetésére kellene kiterjedjen, amit a termelési szférában vele végeztetni akarunk. Ennek keretében tudnia kell, hogy a tanulás időpontjában a munkakörébe vágóan mit kutat a tudomány, milyen tudományos elméletek vezérlik a kutatókat, a tudományok közül melyek jutottak el a technikai megvalósítás szakaszába és a megvalósított technikai eszközök közül mik jellemzők az adott időben a termelési gyakorlatban. Minden szakmai szinten érvényre kellene juttatni azt az alapvető tanítást, hogy: „A ma tudománya, a holnap technikája és a holnapután gyakorlata”. Ezeknek a követelményeknek a helyes arányosítása, tartalmasítása teszi képessé a különböző szintű szakembereket arra, hogy a maguk munkaterületén rövidítsék azokat az időszakokat, amelyek a tudományos eredményektől azok gyakorlati, hatékony alkalmazásáig terjednek.

Ötéves terv-ciklusonként az egyes időszakokban előirányzott termelési, gazdaságtani, közgazdasági követelmények végrehajtására való felkészítés céljából mind a mérnök, mind a technikus, mind a szakmunkás számára speciális továbbképző tanfolyamok sorozatát kellene rendszerezni, nem ötletszerű, hanem az erdő- és fagazdaságok tárgyi ötéves tervében előirányzott előrehaladások szolgálatában. Ezeket széles körűen decentralizálva is meg lehet szervezni, de centrálisan kialakított tananyaggal, tematikával, tárgyszerű, színvonalas oktatási anyaggal.

Az Erdészeti és Faipari Egyetemen már több mint egy éve foglalkoznak oktatófilm készítéssel. A legkorszerűbb Super 8-as technikával, színes anyagon hangos filmek készülnek az Egyetem Központi Fotólaboratóriumában *dr. Bezzegh László* egyetemi tanár irányításával. Alkalmunk volt néhányat látni ezek közül, amelyek nagyon kiforrott technikára mutatnak. Nagyszabású terveik vannak, elsősorban olyan témákat szándékoznak feldolgozni, amelyeknek közvetlen bemutatása — vagy a nagy távolságok, vagy időben történő elhúzóda miatt — nehézkes. A jól elkészített, színes és hangos oktatófilmek a közvetlen élmény hatásával szinte egyenértékűek, valamennyi hallgató részére azonos részletességű szemléletet biztosít. A helyszínen, vagy tanulmányutakon el nem érhető tapasztalatok szerzésének kizárólagos útja az ilyen oktatófilm.